

KAMUSAL SORUMLULUĞUN TERK EDİLDİĞİ BİR DÜZENİN MAĞDURU “ÇOCUKLAR”

4 GÜN İŞ, BİR GÜN OKUL
BUNA EĞİTİM DENİRMİ
#söyleMESEM olmaz!

Eğitim iş

**KAMUSAL SORUMLULUĞUN TERK
EDİLDİĞİ BİR DÜZENİN MAĞDURU
“ÇOCUKLAR”**

İÇİNDEKİLER

1. OKUL DIŞINDA KALAN ÇOCUKLAR.....	3
1.1. Çocuk işçi sayısı her geçen yıl artıyor.....	4
1.2. Çok sayıda kız çocuğu eğitim hakkından mahrum bırakılarak zorla evlendiriliyor.....	6
2. EĞİTİMDE KAYDI OLAN AMA OKUL DIŞINDA KALAN ÇOCUKLAR	7
2.1. Açıköğretimde olduğu için okul dışında olanlar	7
2.2. Mesleki ve teknik liselerde devamsızlık sorunu	7
2.3. Çocukların yaşam hakkını gasp eden MESEM'ler.....	9
2.4. İmam hatip ortaokulu /hafızlık eğitimi çocukları hem okuldan hem de laik ve bilimsel eğitimden uzaklaştırıyor.....	10
3. SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR.....	13
3.1. Cinsel istismara uğrayan çocuklar	15
3.2. Çocuklarda uyuşturucu kullanımı sürekli artıyor.....	16
4. SONUÇ.....	17

1. OKUL DIŞINDA KALAN ÇOCUKLAR

Türkiye’de zorunlu eğitim on iki yıldır. Bu nedenle çocuklar 17 yaşına kadar okulda olmak zorundadır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)’nin açıkladığı net okullaşma oranları, yaş gruplarında da yaşa özel oranlarda da %100’ün altındadır.

Tablo 1. 2024-2025 eğitim öğretim dönemine ait net okullaşma oranları¹

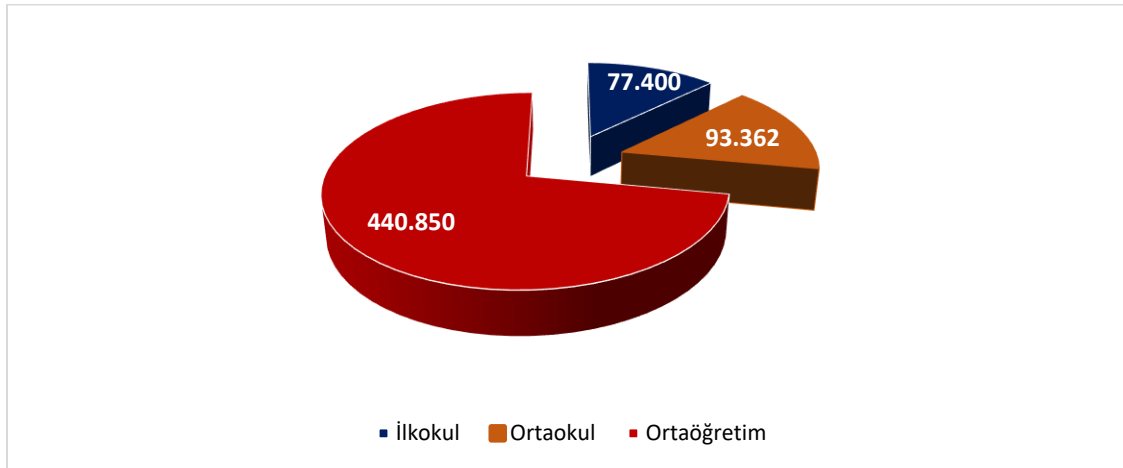
	Toplam	Erkek	Kadın
İlkokul	95,43	95,18	95,69
Ortaokul	89,09	88,86	89,34
Ortaöğretim	82,85	82,47	83,25

Kaynak: MEB istatistikleri, örgün eğitim 2024-2025 verileri ile oluşturulmuştur.

İlkokul düzeyinde net okullaşma oranı %95,43, ortaokulda %89,09 ve ortaöğretimde %82,85 olmuştur. İlkokuldan ortaöğretime doğru daha da azalan net okullaşma oranları, ülkede okul dışında kalan çocukların sayılarının azımsanmayacak düzeyde olduğunu göstermektedir.

Bakanlığın açıklamış olduğu istatistiklerde okul dışında kalan öğrenci sayısına yer verilmemektedir. Bu nedenle tek yaş net okullaşma oranlarında yer alan bilgiler ile TÜİK’in yaş nüfusu verileri kullanılarak yapılan hesaplama ile okul dışında kalan çocukların yaklaşık sayısına ulaşmak mümkündür.

Grafik 1. Okul dışında kalan çocukların eğitim düzeyine göre sayıları

¹ MEB, (2025). Öğretim yılı ve eğitim seviyesine göre okullaşma oranı. *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2024-2025* <https://sgb.meb.gov.tr/www/milli-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2024-2025/icerik/768> Erişim Tarihi: 8 Ocak 2026.

Tek yaş net okullaşma oranları kullanılarak yapılan hesaplamaya göre ilkokul düzeyinde 77 bin 400, ortaokul düzeyinde 93 bin 362, ortaöğretim düzeyinde 440 bin 850 toplamda ise 611 bin 612 çocuğun okul dışında olduğu görülmektedir.

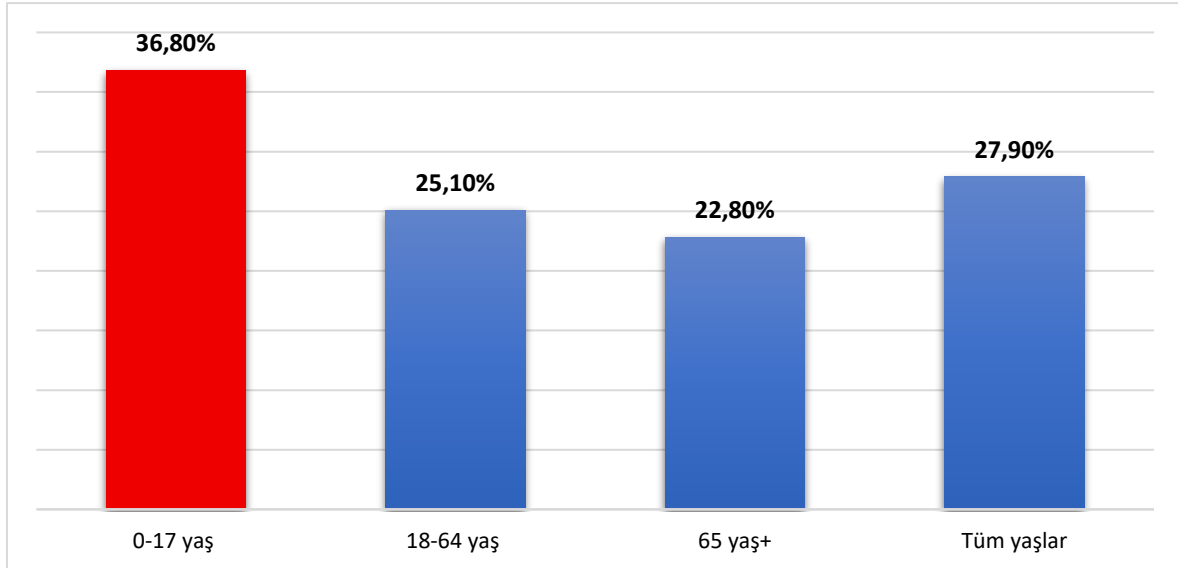
Okulda Olmayan 600 Bini Aşkın Çocuk Nerede?

Okulda olmayan çocukların bir bölümü ekonomik yetersizlikler gerekçesiyle sermayenin emek sömürü altında işyerlerinde çalışmakta ve çoğu zaman yaşanan iş cinayetleri sonucu hayatını kaybetmektedir. Bir bölümü ise toplumun cinsiyetçi bakış açısının yansıması ile kız çocuklarının okutulmaması, erken yaşta zorla evlendirilmesi nedeniyle okul dışında kalmaktadır.

1.1. Çocuk işçi sayısı her geçen yıl artıyor...

Ülkenin yaşadığı ekonomik kriz derinleşmekte, toplum yoksullaşmaktadır. Bu yoksullaşma sadece çalışma hayatında olan yetişkinleri değil, aileleri özellikle de çocukları etkilemektedir.

Grafik 2. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olanların toplam ve yaş grubuna göre oranı² (%)

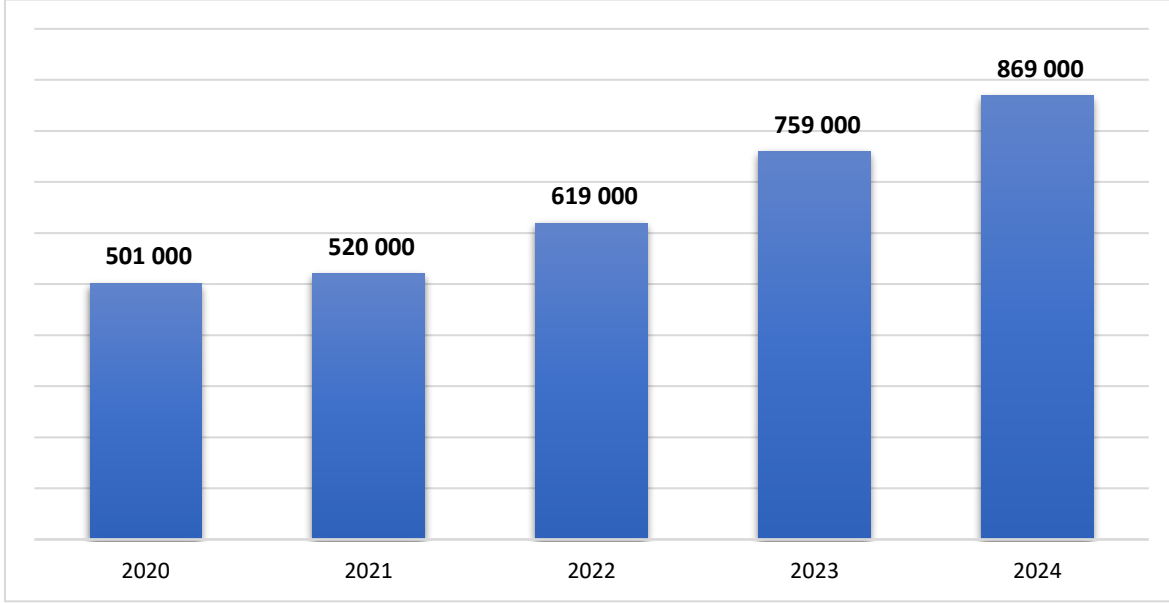

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

AROPE oranlarına göre ülkede en fazla yoksulluk ve sosyal dışlanma altında olan grup 0-17 yaş yani çocuklardır. Yoksulluğun özellikle çocuklarda bu kadar derin yaşanması, ülkede artan çocuk işçiliğinin en temel gerekçesidir.

² TÜİK (2025). Yoksulluk ve Yaşam Koşulları İstatistikleri, 2025. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yoksulluk-ve-Yasam-Kosullari-Istatistikleri-2025-53994> (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2026).

Grafik 3. Türkiye’deki çocuk işçi sayısı (15-17 yaş) 2020-2024³

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

Grafik 3’te görüldüğü üzere pandemi ile birlikte derinleşen ekonomik kriz, ülkedeki çocuk işçi sayısını önemli boyutlara taşımış, 2024 yılı için eğitimden uzaklaşarak ya da tamamen koparak çalışmak zorunda kalan çocukların sayısı 869 bin olmuştur. Yalnızca 15-17 yaş arası çocuk işçileri kapsayan bu verilere göre 2024 yılında çocuk işçi sayısı 110 bin artmıştır. Bu sayıya mevsimlik çalışan, kayıtlı olmayan ve 15 yaş altı çalışan çocuklar da dahil edildiğinde sayının 1 milyona ulaşacağını hatta geçeceğini söylemek mümkündür.

Sermayedarın ucuz işgücü olarak gördüğü çocuk işçiler emek sömürsüne maruz kalmanın yanında kendileri için güvenli olmayan bu ortamlarda çok fazla iş kazasına maruz kalmakta hatta çocuk işçi cinayetleri yaşanmaktadır.

İSİG (İş Sağlığı ve İş Güvenliği) meclisinin verilerine göre⁴ 2013 yılı ile 2025 yılının ilk beş ayında 5-14 yaş arası en az 261, 15-17 yaş arası ise en az 509 çocuk, çocuk işçi cinayetleri sonucunda hayatını kaybetmiştir. Sadece 2025 yılında ise 14 yaş altı 26 çocuk, 15-17 yaş arası 68 çocuk toplamda ise 94 çocuk işyerinde hayatını kaybetmiştir. 2025 yılında 94’e çıkan çocuk işçi ölümü 2013’ten beri kaydedilen en yüksek sayıdır.

³ TÜİK. (2024). İstatistiklerle Çocuk,2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2024-54197> (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2026).

⁴ İSİG. (2026). İş Cinayeti Raporları. <https://www.isigmeclisi.org/>. (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2026).

Siyasi iktidarın yanlış politikalar ile derinleşen kriz çocukları yoksullaştırmakla kalmayıp, eğitimden kopararak çocuk işçi olarak emek sömürüsüne dahil etmekte hatta iş cinayetleri sonucunda hayatlarını kaybetmelerine neden olmaktadır.

1.2. Çok sayıda kız çocuğu eğitim hakkından mahrum bırakılarak zorla evlendiriliyor...

Okulda olmayan çocukların bir bölümü işyerlerinde sermayedarın emek sömürüsüne maruz kalırken kız çocukları özelinde bir bölümü de eğitimden kopararak zorla evlendirilmektedir.

Toplumda kız çocuklarının okutulmamasına dair düşünceler varlığını korurken devlet söz konusu zihniyete karşı gerekli müdahaleyi yapmamakta, bunun yerine toplumdaki cinsiyetçi bakış açısını daha da derinleştirecek biçimde laik eğitimin temel gerekliliği olan karma eğitim karşıtlığını içeren adımlar atmaktadır.

Tablo 2. Zorla evlendirilen ve doğum yapmaya zorlanan kız çocuklarının yaş gruplarına göre sayısı (2024)⁵

Zorla evlendirilen 16-17 yaş arası kız çocuklarının sayısı	9 bin 354
Doğum yapmaya zorlanan 15-17 yaş arası kız çocuklarının sayısı	5 bin 952
Doğum yapmaya zorlanan 15 yaş altı kız çocuklarının sayısı	122

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

TÜİK 2024 verilerine göre 16-17 yaş arası 9 bin 354 kız çocuğu zorla evlendirilmiş, 15 yaş altı toplam 6074 kız çocuğu ise doğum yapmaya zorlanmıştır. Çocukların okulda olması gerekirken zorla evlendirilmesi, gelişimine aykırı bir fiziksel ve psikolojik sürece dahil edilmesi insanlık suçudur, çocuk hakları ihlalidir.

Açıkça görülmektedir ki çocukların okul dışında kalması, çocuk işçiliğine, çocuk işçi cinayetlerine, kız çocuklarının zorla evlendirilmesine zemin hazırlamakta, çocukları güvencesiz ortamlara yönlendirmektedir.

⁵ TÜİK (2025). Evlenme, Boşanma İstatistikleri,2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2024-54194> (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2026).

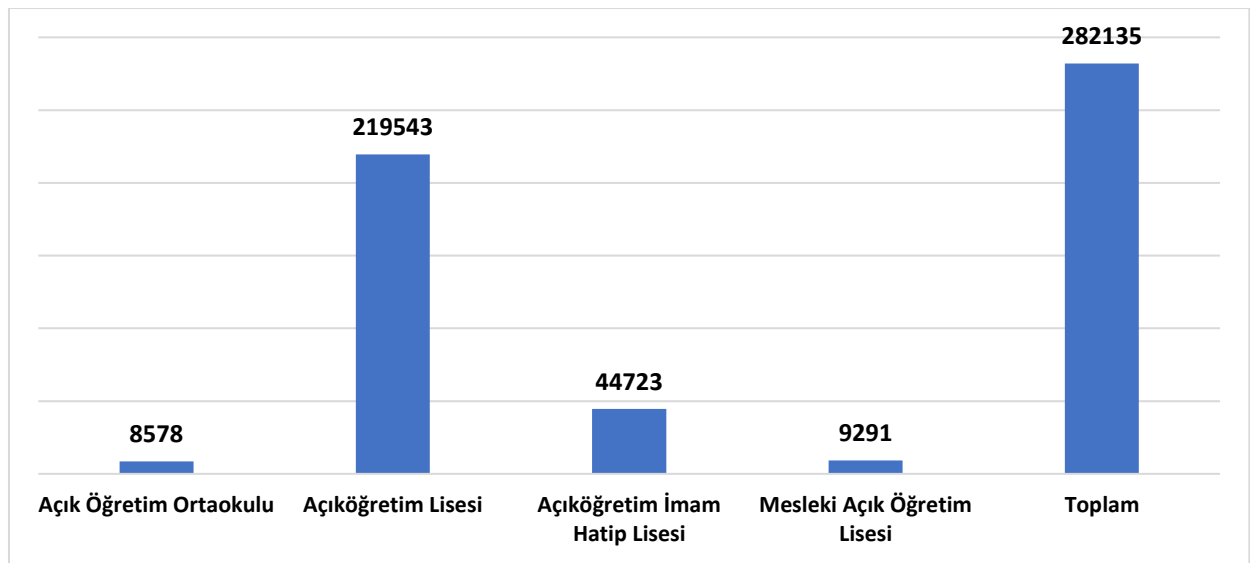
2. EĞİTİMDE KAYDI OLAN AMA OKUL DIŞINDA KALAN ÇOCUKLAR

Eğitimde kaydı bulunmayan 18 yaş altı çocukların yaşadığı eğitime erişememe ve güvencesizlik durumu, eğitime kaydı olan ancak MESEM’de, İmam Hatiplerde ya da açık öğretimde olduğu için okula çok az gelen ya da hiç gelmeyen çocuklar için de geçerlidir.

2.1. Açıköğretimde olduğu için okul dışında olanlar

Zaman ve yer sınırı olmadan sadece iletişim teknolojileri aracılığıyla eğitim almak anlamına gelen açıköğretim sistemi, çocukların eğitimde kaydı görünse de okul dışında kalması demektir. Bu durum eğitimde olmayan çocukların yaşadığı olumsuzlukların açıköğretimde olan çocuklar için de geçerli olduğunu göstermektedir.

Grafik 4. 18 yaş altı açık öğretimdeki öğrenci sayısı (2024-2025)⁶

Kaynak: MEB verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

Grafik 4’te görüldüğü üzere 18 yaş altı açık öğretime kayıtlı öğrenci sayısı 282 bin 135’tir. Okul dışında devam eden eğitimi temsil ettiği için devam zorunluluğunun olmadığı sistemde çocuklar, yaşının gerektirdiği biçimde akranları ile birlikte güvenli bir ortamda büyümekten mahrum kalmakta, eğitimden uzaklaşmaktadır.

2.2. Mesleki ve teknik liselerde devamsızlık sorunu

Zorunlu eğitim sürecinin son aşaması olan ortaöğretimde okullar farklılaşmakta ve genel lisenin yanında mesleki ve teknik eğitim de bir seçenek olarak sunulmaktadır. Zorunlu eğitim çağında mesleki ve teknik eğitime devam etmeyi seçen öğrenciler belli mesleklere yönlendirilmekte, bu çocuklar için eğitim doğrudan bir mesleğe yönelik devam etmektedir. Yani henüz 18 yaşını doldurmamış olan öğrencilerin

⁶ Hayat Boyu Öğrenme, İzleme ve Değerlendirme Raporu,2024. “Açık Öğretim Öğrenci sayıları. chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_05/05165645_izlemevedegerlendirmeraporu.pdf (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2026).

geleceğine dair önemli bir karar verilmiş olmaktadır. En önemlisi de mesleki eğitime yönelen çocukların ortak özellikleri yoksulluktur. Bu çocuklar okul devam ederken işyerlerinde staj adı altında çalıştırılmakta düşük miktarlarda da olsa ücret elde etmektedir.

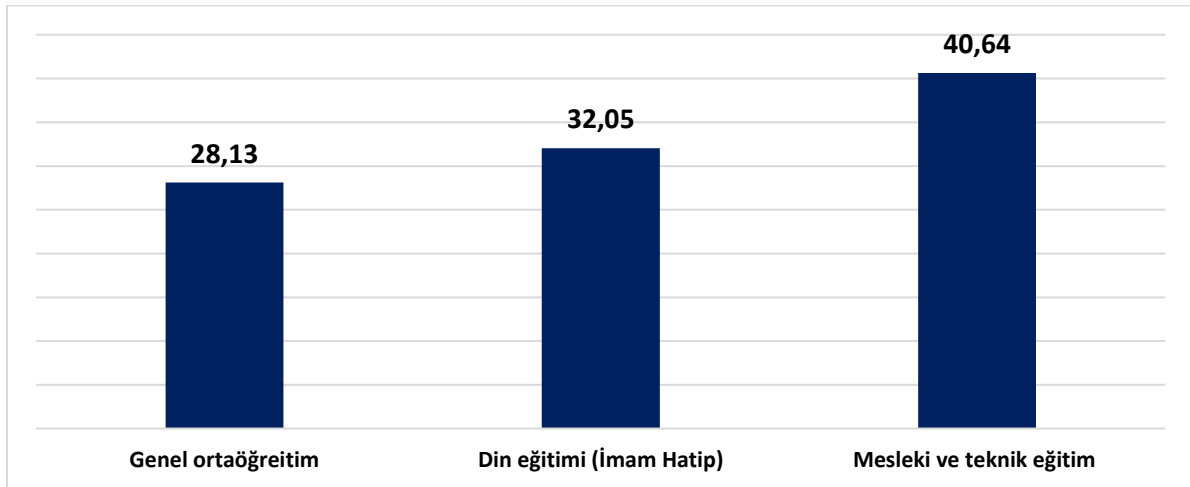
Tablo 3. Mesleki teknik eğitime kayıtlı öğrenci sayıları 2024-2025

	Toplam	Erkek	Kadın
Meslekî ve teknik ortaöğretim toplamı	1 681 100	1 084 868	596 232
Meslekî ve teknik lise (resmi)	1 498 216	956 869	541 347
Meslekî ve teknik lise (özel)	144 858	105 236	39 622
Mesleki açıköğretim lisesi	38 026	22 763	15 263

Kaynak: MEB 2024-2025 istatistiklerinden edinilen veriler ile oluşturulmuştur.

Tablo 3'te görüldüğü üzere mesleki ve teknik eğitimde 1 buçuk milyondan fazla öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler özelinde yaşanan temel sorunlardan biri okul devamsızlığıdır.

Grafik 5. 20 gün üzeri okula devamsızlığı olan öğrencilerin oranı (2024 yıl sonu)⁷

Kaynak: MEB veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

Ortaöğretimde öğrencilerin devamsızlık oranlarına bakıldığında genel ortaöğretimde 20 gün üzeri devamsızlık yapan öğrenci oranı %28,13 iken ikinci sırada %32,05 ile din eğitimi (imam hatip), son sırada ise %40,64 ile mesleki ve teknik eğitim öğrencileri yer almaktadır. Yani ortaöğretimde mesleğe yönelik okulların bulunması ve bu okulların tercih edilmesi çocukların yetişkinlik öncesi geleceğini belirlemenin

⁷ MEB (2024). MEB Performans Raporu,2024.

chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://butceveperformans.meb.gov.tr/file/119.pdf.(Erişim Tarihi: 10 Ocak 2026).

yanında okula olan ilgiyi önemli ölçüde azaltmakta ve devamsızlık sorunu artmaktadır. Kısacası çocukların okulla olan bağı önemli ölçüde kopmaktadır.

2.3. Çocukların yaşam hakkını gasp eden MESEM'ler

2016 yılında zorunlu eğitim kapsamına alınan MESEM (Mesleki Eğitim Merkezi) uygulaması ile öğrencilerin okulla olan bağı nerdeyse tamamen sonlandırılmaktadır. 9. sınıftan başlayarak haftanın bir günü okulda, dört günü ise işletmelerde eğitimi esas alan uygulama karşılığında öğrencilere, ilk üç yıl için asgari ücretin %30'u, son sınıfta ise %50'si tutarından bir ödeme yapılmaktadır.

Özellikle yoksul aile çocuklarının durumunu fırsat bilen uygulama, çocukların okul dışında, can güvenliği olmadan, biyolojik ve psikolojik olarak yaşlarına uygun olmayan ortamlarda işçi olarak çalıştırılmasına izin vermektedir. Çocuk işçiliği yaygınlaştıran ve çocuk sömürsü anlamına gelen bu uygulama aynı zamanda birçok çocuğun iş cinayetleri ile hayatını kaybetmesine neden olmaktadır. (İSİG) Meclisi'nin 2025 Eylül ayında açıkladığı rapora göre son iki eğitim-öğretim yılında MESEM adı altında sanayide veya inşaatlarda çalışırken en az 15 çocuk işçi hayatını kaybetmiştir.

Tablo 4. MESEM ve TÜİK'in açıkladığı çocuk işçi sayılarının toplamı

MESEM'e halihazırda kayıtlı öğrenci sayısı	559.084
TÜİK'in açıkladığı (15-17 yaş) çocuk işçi sayısı	869.000
TOPLAM KAYITLI ÇOCUK İŞÇİ SAYISI	1.428.084

Kaynak: TÜİK ve e-MESEM⁸ verileri ile oluşturulmuştur.

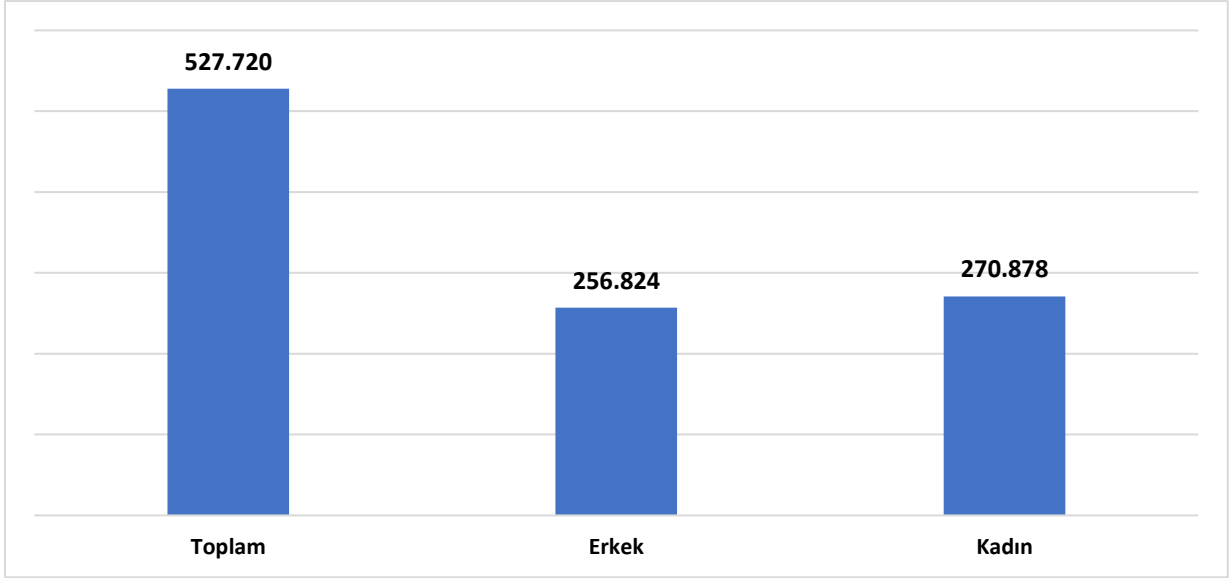
Resmi verilere göre Türkiye'de toplamda en az 1 milyon 428 bin 84 çocuk işçi bulunmaktadır. Bu çocukların 869 bini devletin çocukları koruyamamasından kaynaklı olarak, 559 bin 84'ü ise doğrudan devlet eliyle okuldan koparılarak, işyerlerinde sermayenin çocuk sömürsüne maruz bırakılmaktadır.

⁸ E-MESEM. <https://e-mesem.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2026).

2.4. İmam hatip ortaokulu /hafızlık eğitimi çocukları hem okuldan hem de laik ve bilimsel eğitimden uzaklaştırıyor...

Örgün eğitimle birlikte hafızlık projesi, ortaokul düzeyindeki çocukların, 4. sınıfın yaz döneminde aldıkları dini eğitimle başlamaktadır. 5. sınıfta okulda olan öğrenciler, 6. sınıfta okul ortamından koparılarak hafızlık eğitimi almaktadır.

Grafik 6. İmam hatip ortaokulu öğrenci sayıları 2024-2025

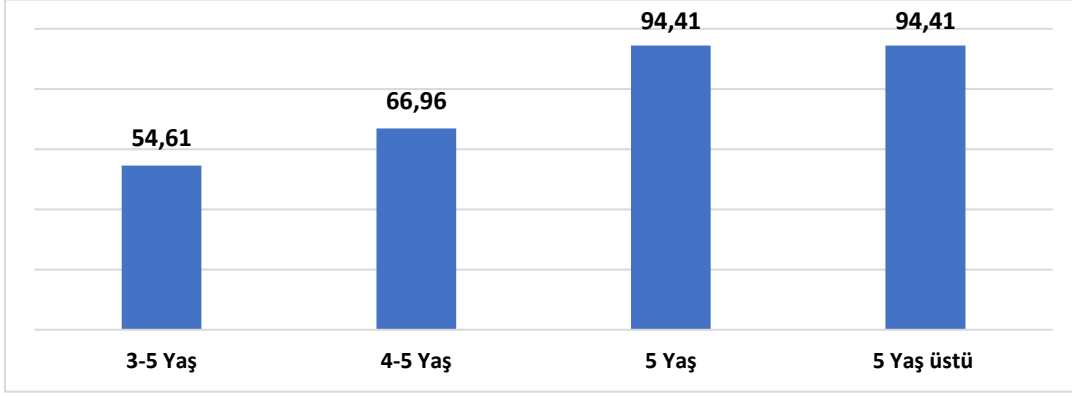
Kaynak: MEB veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

İmam hatip ortaokullarında toplam 527 bin 720 öğrenci bulunmaktadır. 2014 yılından itibaren devam eden proje ile çocuklar çok küçük yaşlarda bilimsel eğitimden, sorgulama ve eleştirel bakış açısından uzaklaştırılarak dini eğitime yönlendirilmektedir. Bu durum laik, bilimsel ve çağdaş eğitime, çocukların meslek seçme özgürlüklerine, temel eğitimde farklı okul türlerinin varlığı ile temel eğitimde öğretim birliğine aykırıdır.

2.5. Okul öncesinde eğitimde Diyanet Başkanlığı'nın sıbyan mektepleri

Milli Eğitim Bakanlığı'nın istatistiklerine göre okul öncesi eğitimde okullaşma oranları her yıl artmaktadır. Ancak bu oranların içinde yalnızca MEB'e bağlı resmi kurumlara giden öğrenciler değil, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yürütülen 4-6 yaş Kur'an kursları da yer almaktadır.

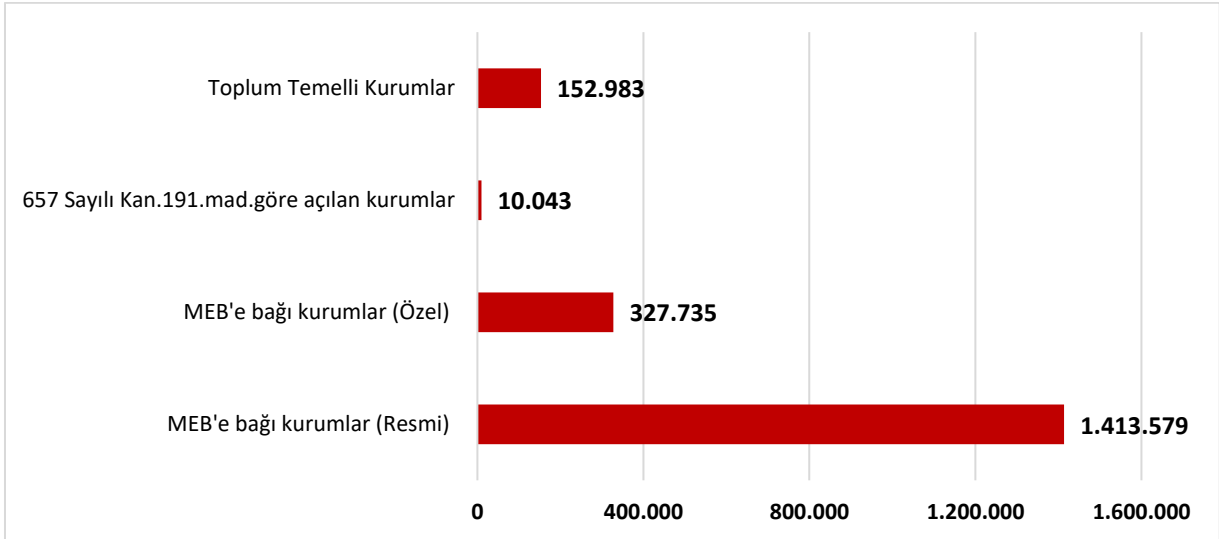
Grafik 7. Okul Öncesi Brüt Okullaşma Oranları (2024-2025)

Kaynak: MEB veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

Grafik 7’de görüldüğü üzere okul öncesi brüt okullaşma oranlarına göre 5 yaş ve 5 yaş üstü çocuklar için okullaşma oranı %94’ün üstündedir.

Grafik 8. Okul Öncesi Öğrenci Sayıları (2024-2025)

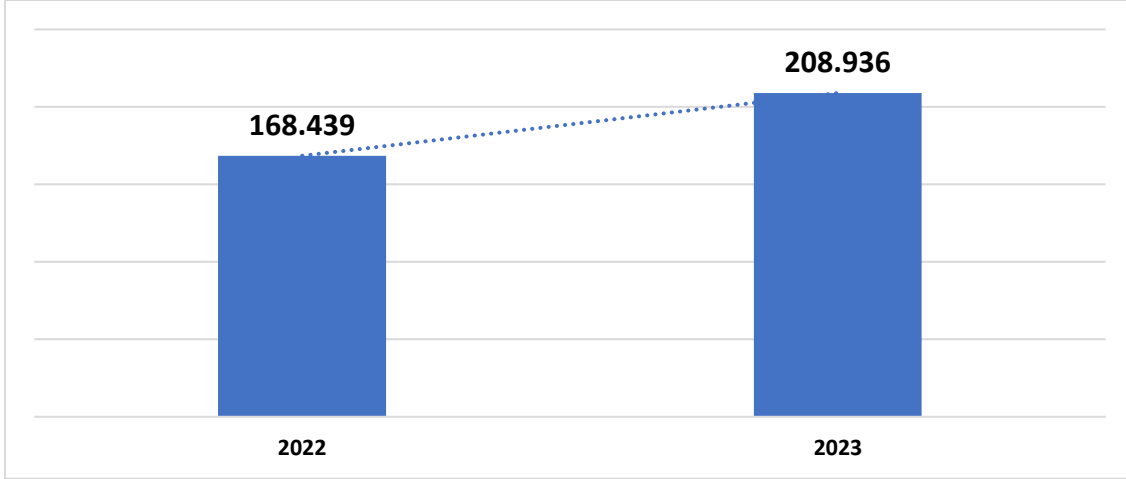
Kaynak: MEB veriler kullanılarak oluşturulmuştur.

MEB’e bağlı resmi kurumlarda toplam okul öncesindeki öğrenci sayısı 1 milyon 413 bin 579 iken, özel kurumlarda 327 bin 735’tir. Bir de MEB’e bağlı olmayan kurumlar bulunmakta bunların başında toplum temelli kurumlar gelmektedir. Bunlar Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 4-6 yaş çocuklara yönelik Kur’an kursunu da kapsamaktadır. Yani MEB’in brüt okullaşma oranına göre 5 yaş üstü çocuklarda okullaşmayı %94’ten fazla açıklaması devletin sadece MEB’e bağlı resmi ve özel kurumlarını değil, MEB’e bağlı olmayan kurumları da kapsadığı için gerçek bir artış gibi görülmemektedir.

Ülkede devlete ait kreş imkanlarının yetersizliği, okul öncesi eğitim için devlet okullarında bile belli bir miktar ödeme yapılması zorunluluğu nedeniyle özellikle yoksul aileler, 4-6 yaş arası çocuklara ücretsiz eğitim veren sıbyan mekteplerine yönelmektedir.

Bu eğitimler için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı “4-6 Yaş Grubu Kur’an Kursu Eğitim Alan Çocukların Desteklenmesi” adı altında imzalanan protokolle 2024 yılı için Diyanet İşleri Başkanlığı’na **52.358 çocuk adına 41,4 Milyon TL⁹** nakdi destek ödemesi yaptığını açıklamıştır.

Grafik 9. 4-6 Yaş grubu Kur’an kursu eğitim alan çocukların sayısı¹⁰

Kaynak: Anadolu Ajansı haberlerinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı açıklamalarından derlenmiştir.

Grafik 9’da görüldüğü üzere 2022 yılında 168 bin 439 çocuğun tamamladığı eğitimi, protokolün imzalandığı yıl 208 bin 936 çocuk tamamlamıştır. Bir yılda bu kurslara giden çocuk sayısı 40 bin 497 artmıştır. Buna ek olarak Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yaptığı açıklamaya göre bu kurslar aracılığıyla 4-6 yaş arası toplam 1 milyon 750 bin civarında çocuğa eğitim verildiği ifade edilmiştir.

Çok sayıda çocuğun küçük yaşlarda dahil edildiği sıbyan mektepleri açıkça bilimsel, laik, çağdaş eğitime karşı bir girişimdir. Bu eğitimler için protokoller yapılmakta ve ciddi boyutlarda maddi destek sunulabilmekteyken söz konusu devlete ait kreş sayılarının artırılması olunca bütçeden yeterli destek sağlanmamaktadır.

Sonuçta eğitimde kaydı olan ancak devam zorunluluğu olmadığı gibi okulla bağı bulunmayan açıköğretim öğrencileri, mesleki ve teknik eğitime kayıt yaptıran ancak devamsızlık oranı %40’ların üstüne çıkan öğrenciler, MESEM’e kayıt yaptırarak aslında okulla bağı koparan temsili olarak haftada sadece bir gün okulda olan diğer günler işyerlerinde sermayenin emek sömürsüne maruz kalan öğrenciler, dini eğitim amacıyla 6. sınıftan itibaren okulla bağı koparılan ve henüz okulun kapısından içeri girmemiş, yoksul aile çocuklarının hedefe konulmasıyla oluşturulmuş sıbyan mekteplerine

⁹ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Faaliyet Raporu, 2024. <https://www.aile.tr/sgbd/arge-raporlar/> (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2026).

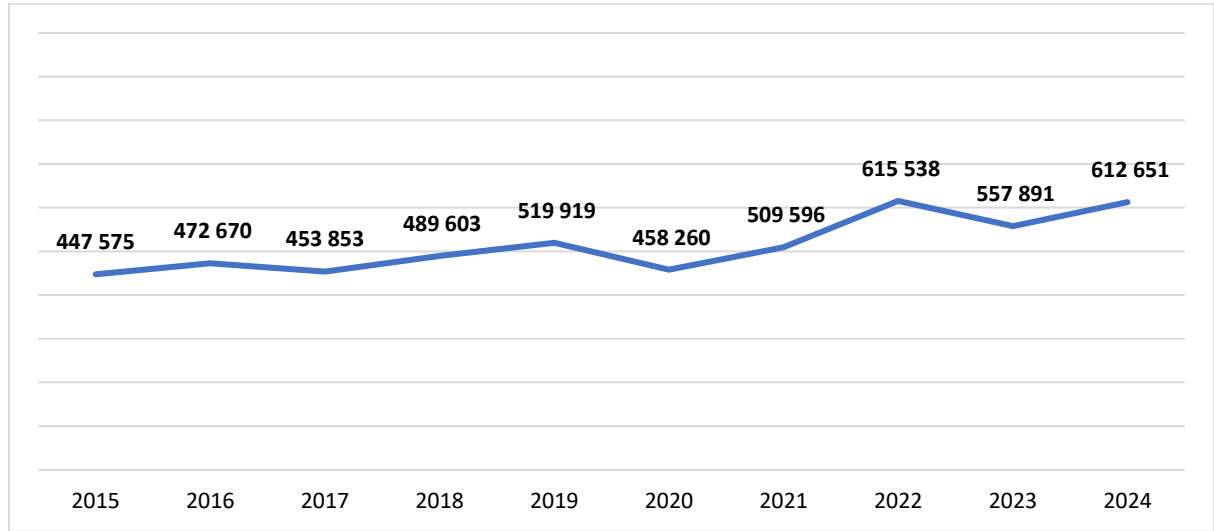
¹⁰ Anadolu Ajansı. (2024). https://www.aa.com.tr/tr/gundem/kuran-kurslarinda-4-6-yas-grubundaki-208-bin-920-ogrencinin-egitimi-tamamlandi/2918987?utm_source=chatgpt.com (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2026).

gönderilen 4-6 yaş arası çocuklar en az okul dışında kalan eğitimde kaydı olmayan çocuklar kadar dezavantajlı ve tehdit altındadır.

3. SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR

Çocukların fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı, özgür bireyler olarak yetiştirilebilmesinin temeli eğitime dayanmaktadır. Eğitimin yeri işyerleri, sokaklar ya da Kur'an kursları değil, okullardır. Çocukluk dönemini devlet güvencesi altında akranları ile birlikte okul içinde tamamlamayan çocuklar hem mevcut dönem hem de gelecek için her türlü tehdiye açık hale gelmekte ve sonuçta her geçen gün sayıları artan çocuk işçilik, küçük yaşta zorla evlendirilme ya da tüm bunların yanında suça sürüklenme durumlarının son bulması imkansızlaşmaktadır.

Grafik 10. Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2015-2024¹¹

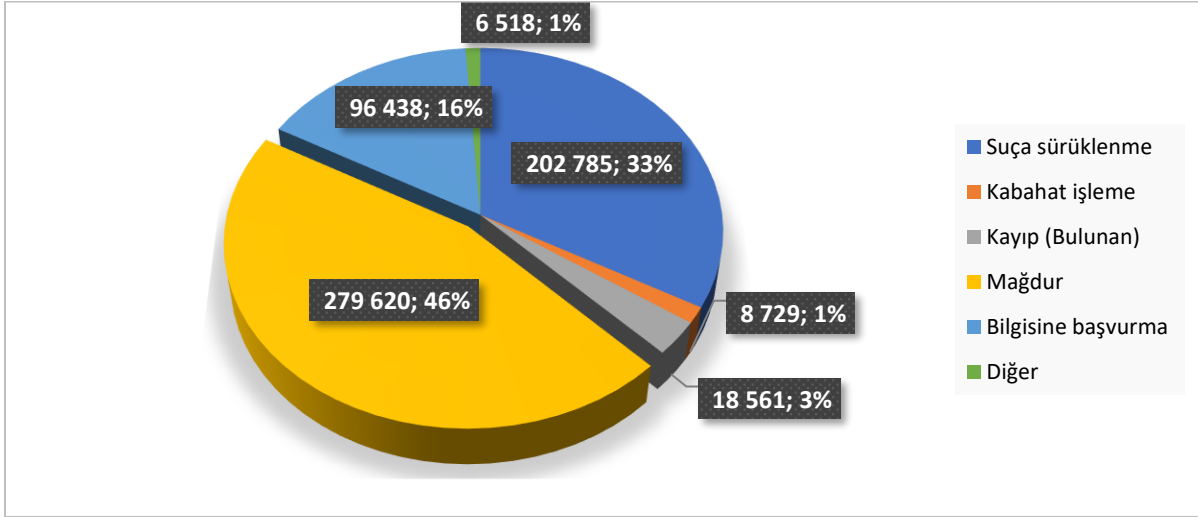

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

2024 yılı TÜİK verilerine göre suça karıştığı için güvenlik birimlerine getirilen çocuk sayısı 612 bin 651'dir. 2015 yılından 2024 yılına kadar geçen süreçte 2022 ve 2024 yıllarında 600 binin üstüne çıkan sayı eğitim sistemindeki ve devletin çocukları koruma mekanizmasındaki zafiyeti ortaya koymaktadır.

¹¹ TÜİK. (2024). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencilik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2024-53989> (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2026).

Grafik 11. Suç türüne göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların karıştığı olay sayısı, 2024

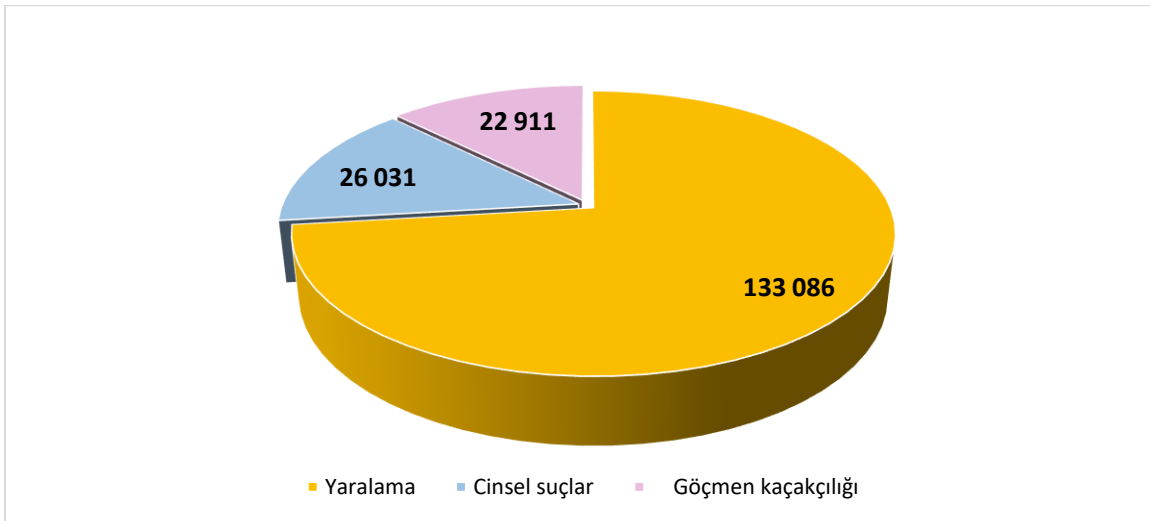

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

Suç türüne göre güvenlik birimine getirilen ya da gelen çocukların en fazla mağdur olduğu, ikinci olarak ise suça sürüklendiği görülmektedir. Mağdur olarak getirilen çocukların sayısı 279 bin 620'dir.

Mağdur olarak olaylara karışan toplam çocuk sayısı 2015 yılından 2023 yılına kadar pandemi yılı olan 2020 hariç 200 binin altına inmemiş, üstelik 2023 yılında 261.633 olan sayı 2024 yılında 279.962'ye yükselmiştir. 2024 yılında güvenlik birimlerine mağdur olarak gelen 279 bin 620 çocuğun %86,1'ini suç mağduru, %13,8'ini takibi gereken olay mağduru çocuklar oluşturmaktadır.

Grafik 12. Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların suç mağduru olarak karıştığı ilk üç olay, 2024

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

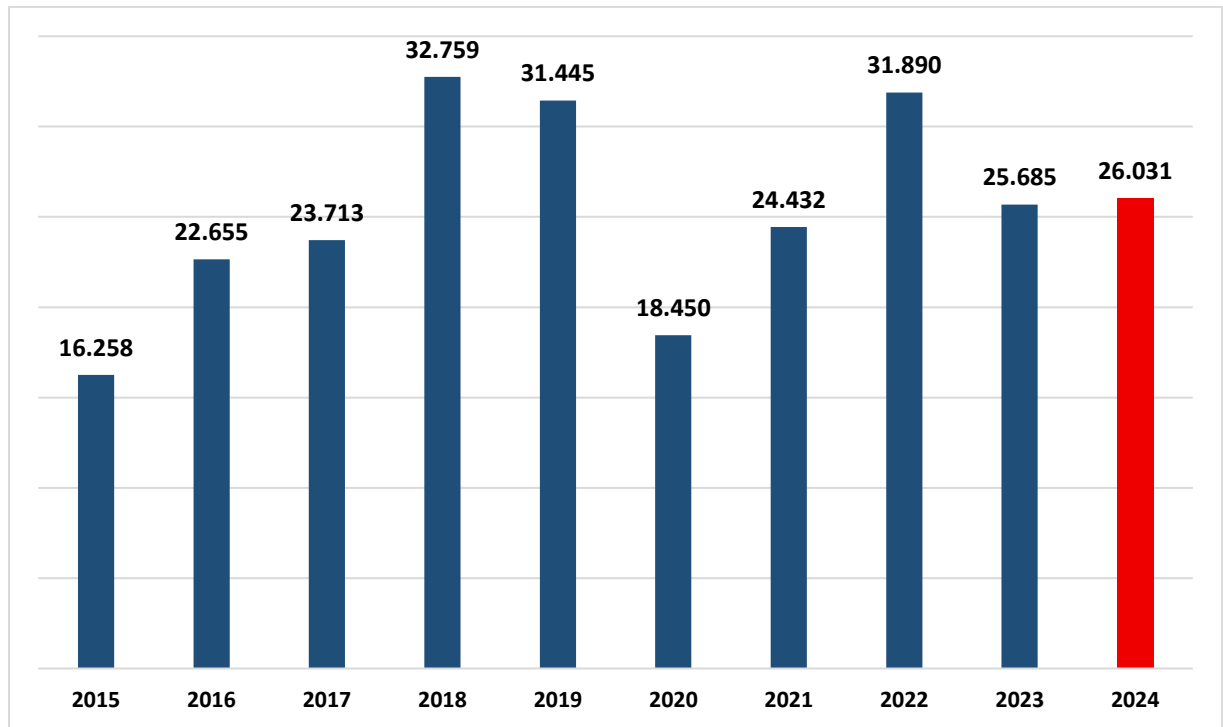
Suç mağduru olarak gelen 240 bin 872 çocuğun 133 bin 86'sı yaralamadan, 26 bin 31'i cinsel suçlardan, 22 bin 991'i göçmen kaçakçılığından dolayı mağdur olmuştur.

Görüldüğü üzere suça sürüklenen çocukların sayısı ve mağdur olan çocuk sayısı sadece güvenlik birimlerine intikal eden olaylarda bile önceki yıllara göre önemli ölçüde artmıştır. Devletin çocukları yoksulluğa ve suça karşı koruyamaması, zorunlu eğitim çağında olmalarına rağmen eğitimde ve okulda kalmalarını sağlamak için gerekli denetimin yapmasının sonuçlarından biri kuşkusuz çocukların hem mağdur hem de suçlu olarak birçok olayın içine sürüklenmiş olmasıdır.

3.1. Cinsel istismara uğrayan çocuklar

2024 yılında hemen her yıl olduğu gibi çocukların en fazla karıştığı olay yaralama olurken ikinci sırada **cinsel suçlar** yer almıştır. Son dönemde kamuoyunun da gündeminden düşmeyen çocuklara yönelik cinsel suçların güvenlik merkezlerine intikal eden olaylarla sınırlı olan sayısı bile 25 binden fazladır.

Grafik 13. Çocukların mağdur olarak karıştığı cinsel suçlar (2015-2024)

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

2015-2024 arası dönemde cinsel suçlar kapsamında mağdur olan çocukların sayısı 2023 yılında 25.685 iken 2024 yılında artarak 26.031 olmuştur.

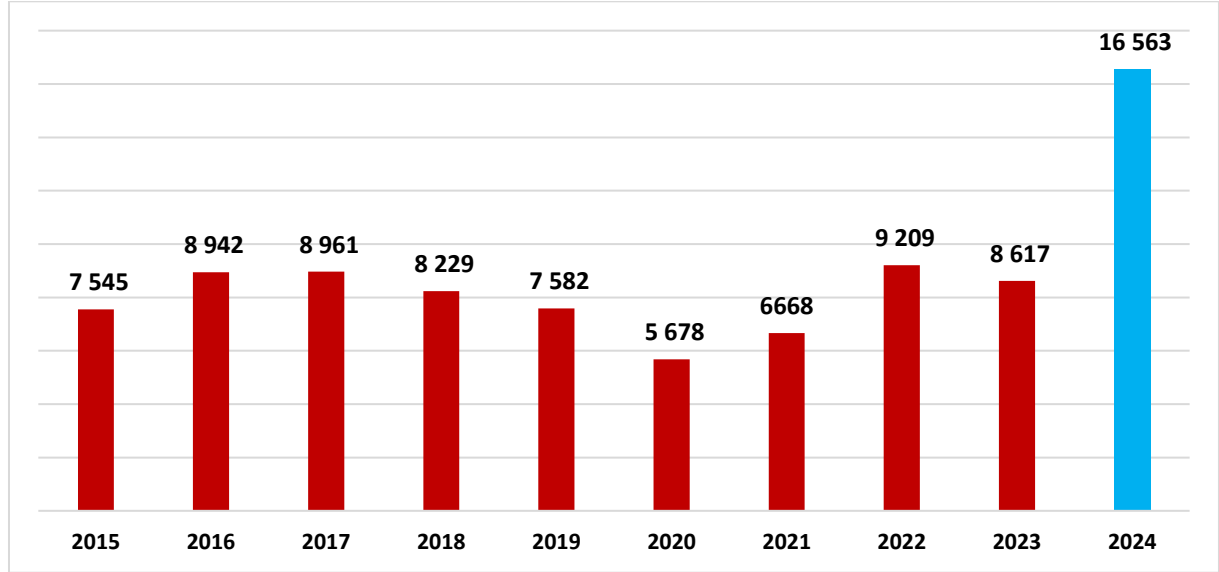
Çocukların sağlıklı bireyler olması, eğitimde olmalarının sağlanması ve işlenecek her türlü suça karşı korunması devletin öncelikli görevidir. Açıklanan istatistikler, çocukların eğitimde olduğu gibi korunması konusunda da siyasi iktidarın sorumluluk almamasının ve sorunları görmezden gelmesinin bir sonucudur.

3.2. Çocuklarda uyuşturucu kullanımı sürekli artıyor...

Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Federasyonu verilerine¹² göre Türkiye’de 2024 yılında 10 milyonu aşan bağımlı sayısı, 2025 itibarıyla 15 milyona dayanmış, okul önlerinde uyuşturucu satışının arttığı ve kullanım yaşının 12’ye indiği belirtilmiştir.

Bu durum TÜİK’in “Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 2024” verilerinde de açıkça görülmektedir.

Grafik 14. Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanmak, satmak, satın almak suçundan güvenlik birimine getirilen çocuklar,2024

Kaynak: TÜİK verileri ile oluşturulmuştur.

“Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak, satın almak” suçuna karıştığı için güvenlik birimlerine getirilen çocukların oranı 2023 yılına göre 2024 yılında %92 artarak 16 bin 563 olmuştur. 2025 yılı için yapılan açıklamaya göre bu oranın çok daha yüksek olacağı görülmektedir.

Türkiye uyuşturucu raporu verilerine göre 2024 yılında madde bağımlılığında ölenlerin sayısı 422 olarak kayda geçmiş, en yüksek ölüm sayısı 162 ile 30 yaş altına ait olurken bu sayının içinde **15-18 yaş arası 6 çocuğun** olduğu belirtilmiştir.

Madde bağımlısı olan çocuk sayısının artması, madde bağımlılığında kaynaklı çocuk ölümlerinin yaşanması zorunlu eğitim çağında olan 18 yaş altı çocukların devlet tarafından korunmadığını ortaya koymaktadır. Bu veriler okullarda olması gereken 18 yaş altı çocukların sokakta, okul önlerinde güvende olmadığını bir kez daha gözler önüne sermektedir.

¹² Dünya uyuşturucu ile mücadele federasyonu. <https://gazeteoksijen.com/turkiye/uyusturucu-kullaniminda-carpici-veriler-bagimli-sayisi-15-milyona-dayandi-kullanim-yasi-12ye-indi-260449> (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2026)

4. SONUÇ

Zorunlu eğitim süreci boyunca okulda olması bilimsel, laik, çağdaş kamusal ve parasız bir eğitim alması gereken milyonlarca çocuk farklı nedenlerle okul dışında kalmış, eğitime kaydı olmasına rağmen okula uğramamış ya da suça sürüklenmiştir.

Raporda öne çıkanlar;

- Bakanlığın açıklamış olduğu istatistiklerde okul dışında kalan öğrenci sayısına yer verilmemektedir. Bu nedenle tek yaş net okullaşma oranlarında yer alan bilgiler ile TÜİK'in yaş nüfusu verileri kullanılarak yapılan hesaplama ile okul dışında kalan çocukların yaklaşık sayısına ulaşmak mümkündür. Hesaplamaya göre 2024-2025 eğitim öğretim döneminde; ilkökul düzeyinde 77 bin 400, ortaokul düzeyinde 93 bin 362, ortaöğretimde 440 bin 850 toplamda ise **611 bin 612 çocuğun okul dışında olduğu** görülmektedir.
- Ekonomik krizin etkisiyle ülkede yaşanan yoksullaşma ve sosyal dışlanma riski (AROE) en yüksek olan grup **%36,80 ile 0-17 yaş yani çocuklardır.**
- TÜİK verilerine göre 15-17 yaş arası çocuk işçi sayısı 2023 yılına göre 2024 yılında 110 bin artarak 869 bine ulaşmıştır.
- İŞİG Meclisi'nin verilerine göre 2025 yılında 14 yaş altı 26 çocuk, 15-17 yaş arası 68 çocuk toplamda ise **94 çocuk işyerinde hayatını kaybetmiştir.** 2025 yılında 94'e çıkan çocuk işçi ölümü 2013'ten bu yana kaydedilen en yüksek sayıdır.
- TÜİK 2024 verilerine göre 16-17 yaş arası **9 bin 354** kız çocuğu zorla evlendirilmiş, 15 yaş altı toplam **6074 kız çocuğu** ise doğum yapmaya zorlanmıştır.
- MEB verilerine göre okul dışında devam eden eğitimi temsil ettiği için devam zorunluluğunun olmadığı açık öğretime kayıtlı 18 yaş altı öğrenci sayısı **282 bin 135'tir.** Okul dışında devam eden eğitimi temsil ettiği için devam zorunluluğunun olmadığı sistemde çocuklar, yaşının gerektirdiği biçimde akranları ile birlikte güvenli bir ortamda büyümekten mahrum kalmakta, eğitimden uzaklaşmaktadır.
- Ortaöğretimde öğrencilerin devamsızlık oranlarına göre genel ortaöğretimde 20 gün üzeri devamsızlık yapan öğrenci oranı **%28,13** iken ikinci sırada **%32,05** ile din eğitimi (İmam Hatip), son sırada ise **%40,64** ile Mesleki ve Teknik Eğitim öğrencileri yer almaktadır. Mesleki ve Teknik Eğitim okullarına giden öğrencilerin okulla olan bağı önemli ölçüde kopmaktadır.
- Öğrencilerin yalnızca haftada 1 gün okulda olmasını gerekli kılan MESEM'de halihazırda 559 bin 84 öğrenci bulunmaktadır. Çocuk işçi sömürüsü olan sistem kapsamında işyerlerinde 2025 yılında **en az 15 çocuk** hayatını kaybetmiştir.
- Hafızlık eğitimi veren, çocukları henüz 6. sınıfta okuldan koparan, bilimsel ve laik eğitimden uzaklaştıran İmam Hatip Ortaokullarına 2024-2025 eğitim öğretim döneminde **527 bin 720** öğrenci kayıt yaptırmıştır.

- Okul öncesi 4-6 yaş arası çocuklara ücretsiz Kur'an kursu eğitimi vermesi için Diyanet İşleri Başkanlığı ile protokol imzalanmış ve başkanlığa 2024 yılında 41,4 milyon TL nakdi para aktarılmıştır. Yoksul ailelerin çocuklarını hedef alan uygulamada 2022 yılında 168 bin 439 çocuk, protokolün imzalandığı 2023 yılında ise 208 bin 936 çocuk eğitimi tamamlamıştır. Bir yılda bu kurslara giden çocuk sayısı 40 bin 497 artmıştır.
- 2024 yılı TÜİK verilerine göre suça karıştığı için güvenlik birimlerine getirilen çocuk sayısı 612 bin 651'dir. 2015 yılından 2024 yılına kadar geçen süreçte 2022 ve 2024 yıllarında 600 binin üstüne çıkan sayı eğitim sistemindeki ve devletin çocukları koruma mekanizmasındaki zafiyeti ortaya koymaktadır.
- 2015-2024 arası dönemde cinsel suçlar kapsamında mağdur olan çocukların sayısı 2023 yılında **25.685** iken 2024 yılında artarak **26.031** olmuştur.
- "Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak, satın almak" suçuna karıştığı için güvenlik birimlerine getirilen çocukların oranı 2023 yılına göre 2024 yılında %92 artarak 16 bin 563 olmuş, iki katına çıkmıştır. 2025 yılı için yapılan açıklamaya göre bu oranın çok daha yüksek olacağı görülmektedir.

Eğitim sistemleri oluşturulurken çocuğun üstün yararı ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle eğitimin içeriği bilimsel, çağdaş, laik ilkelere bağlı biçimde belirlenirken çocuğun güvenliğini ve akranları ile büyümesini sağlayacak okul ortamlarının oluşturulması temel gerekliliktir. Bu şartların sağlanması ve zorunlu eğitim çağında olan her bir çocuğun okulda olması şarttır. Ancak görüldüğü üzere Türkiye'de eğitim sisteminin sağlıklı yapısı, ideolojik dayatmalarla çocukları bilimden ve eğitimden uzaklaştırmaya yönelik adımların atılması, eğitimin dışında ya da eğitimde olmasına rağmen okul dışında olan milyonlarca çocuğunun olması gibi daha birçok sorun bulunmakta ve bu sorunlara her geçen gün bir yenisi eklenmektedir.

Eğitim-İş olarak; çocukların hayatını, geleceğini koruma altına almanın tek yolunun eğitim olduğunun farkındayız. Bu nedenle eğitimin ve okulun dışında tek bir çocuk bile kalmayınca kadar mücadelemizi sürdüreceğiz.

2005

EĞİTİM-İŞ BÜLTENİ

Eğitim-iş Yayınları, Ankara
Aralık 2025

EĞİTİM-İŞ ADINA SAHİBİ

Kadem ÖZBAY / Genel Başkan

RAPOR-İÇERİK

Dr. Burcu DOĞAN / Araştırma ve Raporlama Uzmanı

İLETİŞİM

Ataç 2 Sokak 43/4 Kızılay-ANKARA
iletisim@egitimis.org.tr
0 312 434 12 06

Eğitim-iş

www.egitimis.org.tr